

PRAKTICKÁ ČÁST

Celkem 30 bodů

Potřebné vybavení: psací potřeby, pravítko, kalkulačka

Zahraniční obchod jako příčina ekonomické zranitelnosti

Většina států vyrábí určité výrobky nebo poskytuje služby, o které mají zájem i lidé v jiných částech světa. Někde se vyrábějí automobily, jinde se těží ropa nebo pěstuje kávovník, ze kterého se vyrábí káva. Žádný stát však nedokáže pokrýt všechny své potřeby sám. Proto mezi státy vzniká výměna – zboží se exportuje do jiných zemí a jiné zboží se odtud importuje.

Tento pohyb zboží a peněz mezi státy se označuje jako zahraniční obchod. Jeho objem ovlivňuje mnoho faktorů: velikost státu, jeho poloha, dostupnost dopravních cest i to, jaké výrobky dokáže vyrábět levně a kvalitně.

Pro některé státy je export hlavním zdrojem příjmů, jiné jsou naopak závislé na dovozu základních surovin. Pokud země získá z vývozu více peněz, než vydá za nákup zboží v zahraničí, znamená to, že má aktivní obchodní bilanci. V opačném případě vzniká pasivní obchodní bilance.

1

3 body

Úlohy vycházejí z úvodního textu. **Zakroužkuj vždy jednu správnou odpověď.**

Které tvrzení nejlépe vystihuje hlavní myšlenku textu?

- a) Dovoz zboží probíhá jen mezi sousedními zeměmi.
- b) Každý stát by se měl snažit být soběstačný a neobchodovat s ostatními.
- c) Mezinárodní obchod vzniká, protože si státy navzájem vyměňují výrobky, které samy nemají.**
- d) Vývoz zboží je vždy pro stát nevýhodný.

Země Alfa získala z prodeje svých výrobků do zahraničí 600 miliard korun, ale na nákup cizího zboží utratila 800 miliard korun. Jak lze tuto situaci označit?

- a) Aktivní obchodní bilance
- b) Pasivní obchodní bilance**
- c) Vyrovnaná obchodní bilance
- d) Zisk z exportu

Co může být podle textu hlavní příčinou, proč státy dovážejí zboží ze zahraničí?

- a) Cizí výrobky jsou levnější nebo je doma nelze vyrobit.**
- b) Chtějí podpořit domácí výrobce.
- c) Potřebují utratit přebytky peněz.
- d) Všechno vyrobené zboží musí projít dovozem.

Řešení: viz text

Hodnocení: za každou správnou odpověď 1 bod.

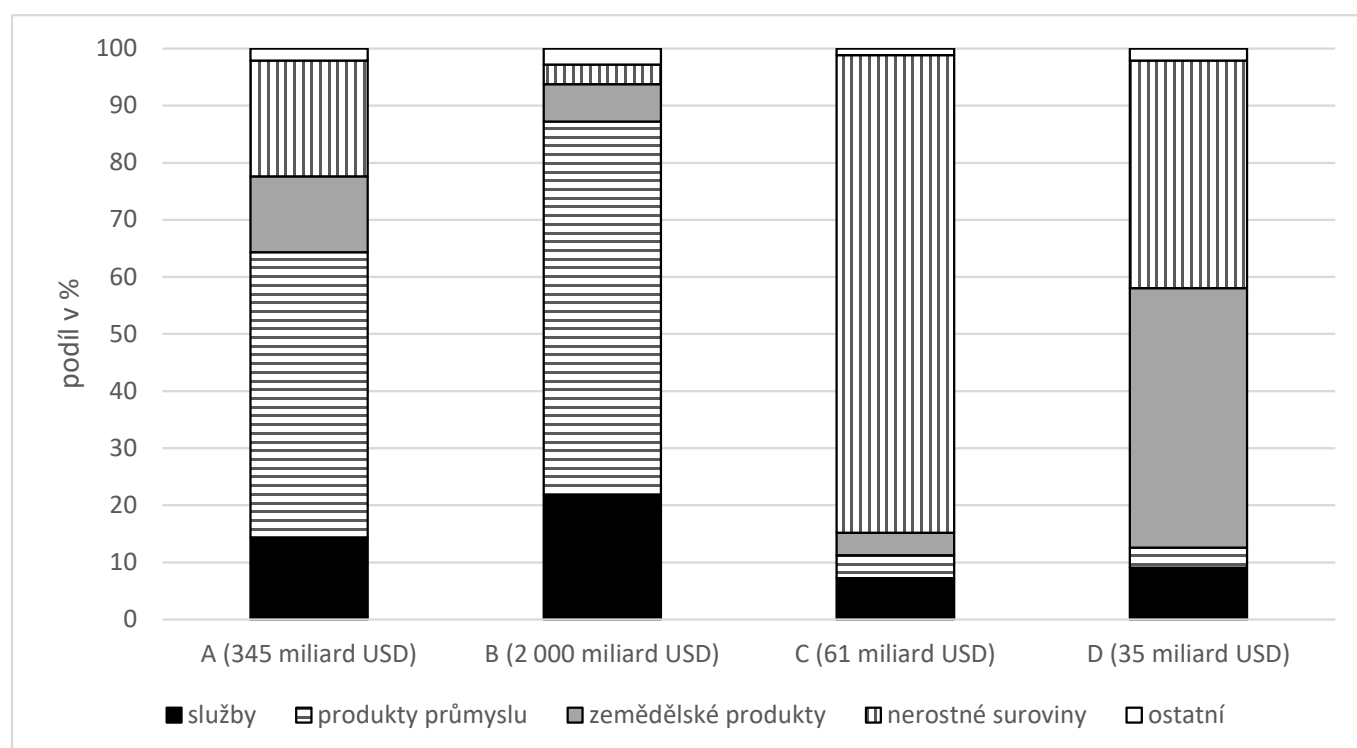
2

9 bodů celkem

a)

4 body

Graf ukazuje strukturu vývozu (exportu) čtyř států: Ekvádoru, Nigérie, Německa a Thajska. V závorce u označení sloupců grafu je uvedena celková hodnota jejich exportu v USD (americký dolar). **Přiřaď tyto státy k jednotlivým sloupcům grafu.**

Zdroj: <https://atlas.hks.harvard.edu>

Sloupec A: **Thajsko**

Sloupec B: **Německo**

Sloupec C: **Nigérie**

Sloupec D: **Ekvádor**

Řešení: viz text

Hodnocení: za každý správně doplněný stát 1 bod

b)

5 bodů

Na základě dat z grafu rozhodni, zda jsou tvrzení pravdivá (zakroužkuj PRAVDA), či nikoliv (zakroužkuj NEPRAVDA). Pokud jsou tvrzení nepravdivá, tak je oprav. Tvrzení nelze upravit přidáním záporu do věty.

Nigérie patří mezi státy s rozvinutým průmyslem, protože více než 70 % jejího vývozu tvoří **hotové průmyslové výrobky**. PRAVDA/NEPRAVDA

Oprava: **suroviny a paliva**

Ekvádor vyváží především tropické zemědělské produkty, například kávu a banány.

PRAVDA/NEPRAVDA

Oprava:

Absolutní hodnota vývozu zemědělských produktů je **větší** u Thajska než u Německa.

PRAVDA/NEPRAVDA

Oprava: **menší**

Německo má největší podíl vývozu **potravin**.

PRAVDA/NEPRAVDA

Oprava: **průmyslových výrobků**

Řešení: viz text

Hodnocení: za správné rozhodnutí o pravdivosti tvrzení 0,5 bodu, za správnou opravu nepravdivého tvrzení 1 bod.

3

18 bodů celkem

a)

4 body

Text se vztahuje k zahraničnímu obchodu státu Pobřeží slonoviny. **Doplň chybějící údaje do textu.** Vybírej údaje z rámečku, přičemž ne všechny použiješ.

batáty, čokoláda, import, kakaové boby, káva, minimální, monzun, plantáž, příjem, skleník, sucho, tajfun, vysoký, žito, 8, 40

Pobřeží slonoviny patří mezi největší vývozce **kakaových bobů** na světě – pochází odtud přibližně **40** % světové produkce. Tento zemědělský produkt se zde pěstuje na velkých **plantážích** a tvoří hlavní zdroj **příjmů** mnoha obyvatel i celé země.

Více než 60 % vývozu státu představují právě kakaové boby. Většina se prodává do několika málo států, kde se z nich vyrábí **čokoláda**. Domácí zpracování je **minimální**.

Taková situace má výhody i rizika. Pokud je dobrá úroda a **vysoká** cena kakaa, zemi přináší velké příjmy. Když ale výkupní ceny na světovém trhu klesnou nebo úrodu poškodí **sucha**, může to výrazně zasáhnout místní hospodářství a životní úroveň obyvatel.

Řešení: viz text

Hodnocení: za každý správně doplněný pojem 0,5 bodu

b)

4 body

Tabulka uvádí příčiny a důsledky zaměření zahraničního obchodu Pobřeží slonoviny. **Spoj příčinu s jejím důsledkem.**

Příčina

- a) Závislost na vývozu kakaa
- b) Malé množství obchodních partnerů
- c) Nedostatečné domácí zpracování surovin
- d) Pěstování na velkých plantážích

Důsledek

- 1. Když klesnou ceny, klesají i příjmy státu
- 2. Mnoho obyvatel je závislých na jednom typu práce
- 3. Země má nižší zisk než státy, které zpracovávají kakao
- 4. Hospodářství je ohroženo, pokud jeden partner (cizí stát) omezí dovoz

příčina a): – důsledek: **1**

příčina b): – důsledek: **4**

příčina c): – důsledek: **3**

příčina d): – důsledek: **2**

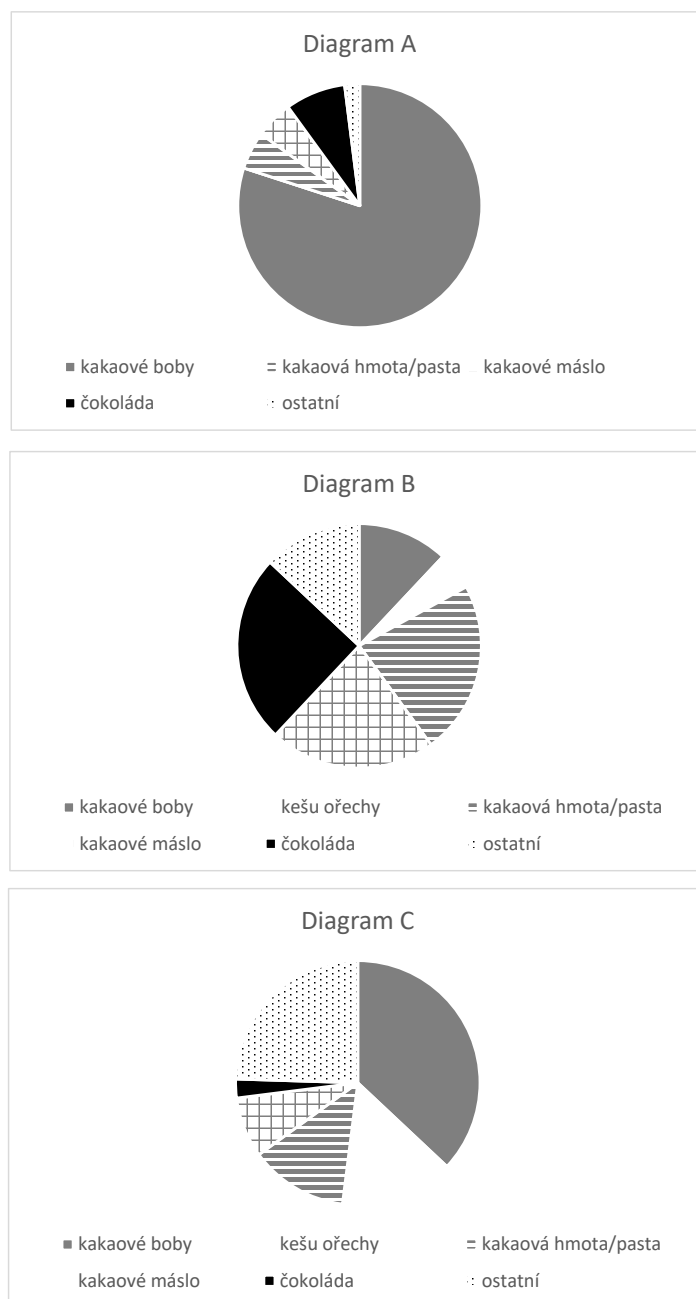
Řešení: viz text

Hodnocení: za každý správně doplněný důsledek 1 bod

c)

2 body

Který z diagramů patří struktuře vývozu zemědělských produktů (se zaměřením na produkty navázané na kakaové boby) z Pobřeží slonoviny? **Zakroužkuj správnou odpověď.**

Zdroj: <https://atlas.hks.harvard.edu>

a) Diagram A

b) Diagram B

c) Diagram C

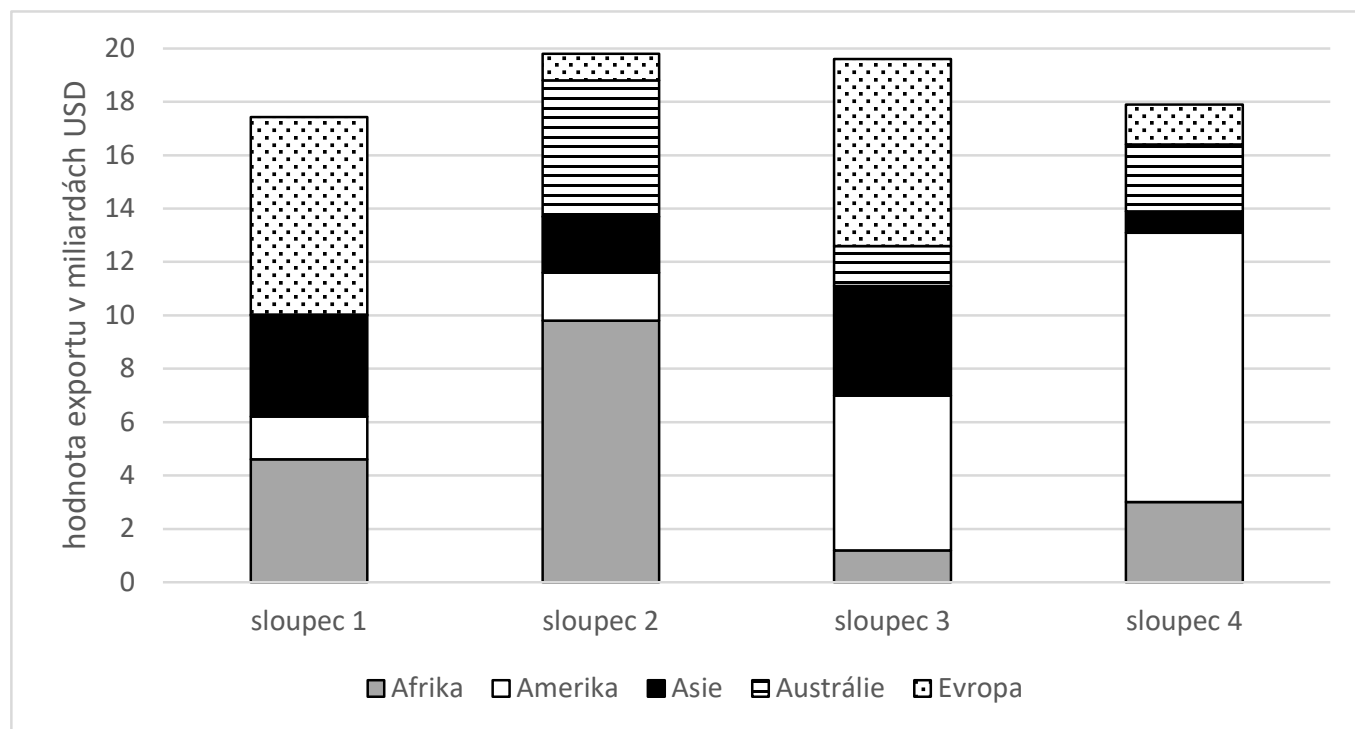
Řešení: viz text

Hodnocení: za správně označenou odpověď 2 body

d)

3 body

Každý sloupec představuje jinou možnou strukturu exportu mezi Pobřeží slonoviny a Afrikou, Amerikou, Asií, Austrálií a Evropou. **Který ze čtyř sloupců (1–4) nejlépe odpovídá skutečné struktuře exportu z Pobřeží slonoviny? Zakroužkuj správný sloupec. Následně svou odpověď zdůvodni, tedy uveď, proč tebou vybraná struktura vývozu patří zrovna Pobřeží slonoviny.**

Zdroj: <https://atlas.hks.harvard.edu>

Řešení:

- Sloupec 1
- Modelové zdůvodnění (hodnotit ve vztahu k věku žáků)
 - o Velký podíl má Evropa: v Evropě je mnoho továren na výrobu čokolády a (nebo) dalších potravinářských výrobků, které kakao potřebují.
 - o Významný podíl tvoří také Afrika, protože Pobřeží slonoviny leží v západní Africe a obchod uvnitř stejného světadílu bývá jednodušší a levnější (kratší vzdálenosti, nižší dopravní náklady). NEBO Geografická vzdálenost Asie, Ameriky a Austrálie je velká, což prodražuje a ztěžuje obchod.
 - o Menší podíly mají Amerika, Asie a téměř žádný Austrálie, což je logické vzhledem k větší vzdálenosti

Hodnocení: za správně zakroužkovaný sloupec 1 bod; za zmínku o Evropě jako zpracovateli kakaových bobů (výroba čokolády) 1 bod, za zmínku o geografické blízkosti Afriky NEBO naopak velké vzdálenosti ostatních světadílů 1 bod

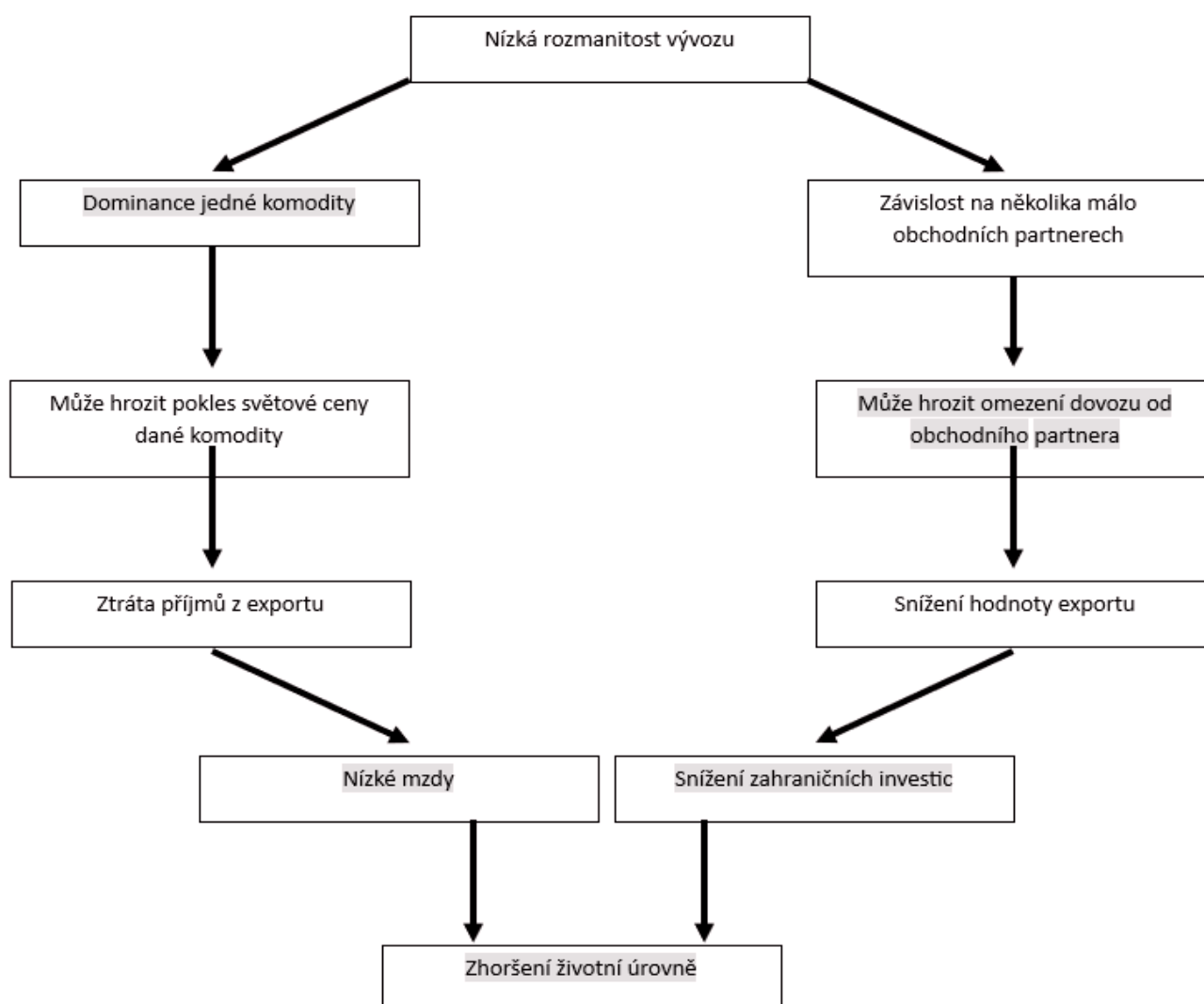
e)

5 bodů

Pobřeží slonoviny patří mezi největší světové vývozce kaka. Jeho hospodářství je však málo rozmanité a silně závislé na vývozu jedné jediné komodity. Schéma níže znázorňuje, jak může tato závislost vést k ekonomické zranitelnosti.

Doplň do prázdných polí ve schématu vhodné pojmy z nabídky tak, aby diagram znázorňoval logické souvislosti. Ne všechny pojmy využiješ.

Dominance jedné komodity, Může hrozit omezení dovozu od obchodního partnera, Nízké mzdy, Pokles výroby, Růst cen potravin, Snížení zahraničních investic, Zlepšení obchodní bilance, Zhoršení životní úrovně

Řešení: viz text

Hodnocení: za správně doplněný pojem 1 bod